

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 7. maaliskuuta 2023
(OR. en)

7089/23

EDUC 83
ENV 200
CLIMA 109
SOC 159
JEUN 45
EMPL 114

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähetäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Neuvoston päätelmät vihreässä siirtymässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä asiakohdassa mainitut neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossaan 7. maaliskuuta 2023 hyväksymät neuvoston päätelmät.

Neuvoston päätelmät vihreässä siirtymässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN vihreässä siirtymässä tarvittaviin taitoihin ja osaamiseen liittyvän poliittisen taustan, joka esitetään näiden päätelmien liitteessä.

KOROSTAA, että 9. helmikuuta 2023 annetuissa Eurooppa-neuvoston päätelmissä¹ kehoitetaan toteuttamaan rohkeampia ja kunnianhimoisempia toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän edellyttämän osaamisen kehittämiseksi edelleen koulutuksen sekä täydennys- ja uudelleenkoulutuksen avulla, jotta voidaan vastata työvoimapulan ja työpaikkojen muuttumisen haasteisiin, myös väestökehityksen haasteiden yhteydessä.

PITÄÄ MYÖNTEISENÄ Euroopan osaamisen temavuotta 2023 koskevaa ehdotusta ja PAINOTTAA yhteisten toimien tarvetta uudelleen- ja täydennyskoulutusallalla, jotta voidaan toteuttaa vihreä siirtymä sosiaalisesti tasapuolisella, osallistavalla ja oikeudenmukaisella tavalla ja parantaa eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä ja eurooppalaisten yhteiskuntien selviytymiskykyä,

TOTEAA SEURAAVAA:

1. Maailmanlaajuiset ympäristöön, ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät haasteet edellyttävät kiireellisiä maailmanlaajuisia toimia. Vihreä siirtymä ja eteneminen kohti kestävästä kehityksestä, kuten siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen, edellyttävät, että yhteiskunnissa tehdään perustavanlaatuisia muutoksia useilla eri aloilla. Euroopan on näytettävä esimerkkiä toteuttamalla kunnianhimoisia ympäristöön, ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä tavoitteita, lisäämällä kasvua ja kilpailukykyä sekä luomalla laadukkaita työpaikkoja samalla, kun varmistetaan ympäristönsuojelu ja oikeudenmukainen siirtyminen resurssitehokkaampaan ja kiertoon perustuvaan talouteen.

¹ Eurooppa-neuvoston päätelmät, annettu 9. helmikuuta 2023 pidetyssä ylimääräisessä kokouksessa (EUCO 1/23).

2. Jotta Euroopan unioni säilyttäisi kilpailuetunsa vihreän siirtymän ja kestävän kehityksen teknologioiden alalla, sen on lisättävä merkittävästi uusien teknologioiden laajamittaista kehittämistä, käyttöönottoa ja demonstrointia eri aloilla ja koko sisämarkkinoilla ja muodostettava siten uusia innovatiivisia arvoketjuja. Uusia ”vihreitä työpaikkoja” luodaan, osa työpaikoista korvataan uusilla ja jotkin työnkuvat määritellään uudelleen. Tämä kaikki edellyttää uudenlaisia osaamiskokonaisuuksia.
3. On olennaisen tärkeää hyödyntää koko yhteiskunnan sitoutumista vihreään siirtymään ja kestävään kehitykseen sekä tietoisuutta niistä. Perustavanlaatuinen osatekijä vihreän siirtymän ja kestävän kehityksen edistämisen kannalta on hankkia avaintaitoja osana elinikäistä oppimista, jo nuoresta iästä lähtien. Tämä olisi otettava huomioon koulutus- ja oppimisväylien kaikilla tasoilla ja kaikissa muodoissa. On tärkeää, että kestävyys otetaan oppilaitoksissa huomioon kokonaisvaltaisesti kaikilla niiden toiminta-aloilla. Vihreää siirtymää ja kestävä kehitystä koskevasta oppimisesta 16. kesäkuuta 2022 annetussa neuvoston suosituksessa² todetaan, että tarvitaan kiireellisesti toimia, joilla tuetaan koulutusjärjestelmiä niiden toteuttaessa toimia vihreässä siirtymässä tarvittavien taitojen ja osaamisen kehittämiseksi.
4. Vihreän siirtymän edellyttämät taidot, osaaminen ja osaamiskokonaisuudet ovat luonteeltaan erilaisia, ja uusia syntyy jatkuvasti, myös sellaisia, joita ei vielä ole määritelty. Kestävä kehitystä koskevassa eurooppalaisessa osaamiskehyksessä (GreenComp)³ kuvatut ”kestävyystaidot” kattavat tiedot, taidot ja asenteet, joita kaikenikäiset oppijat tarvitsevat elääkseen, työskennelläkseen ja toimiakseen kestäväällä tavalla. ”Vihreät taidot” ovat ammatillisia taitoja, joita tarvitaan kaikilla aloilla ja kaikilla työmarkkinoiden tasoilla vihreän siirtymän toteuttamiseksi, mukaan lukien uusien vihreiden työpaikkojen luominen. Ne liittyvät myös monialaisiin taitoihin, joita tarvitaan kriittisessä ajattelussa, järjestelmäajattelussa, ongelmanratkaisussa ja innovoinnissa.

² EUVL C 243, 27.6.2022, s. 1.

³ Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus, *GreenComp – Kestävä kehitystä koskeva eurooppalainen osaamiskehyks*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022.

5. Vihreästä siirtymästä tulee menestys vain, jos EU:lla on sen edellyttämää ammattitaitoista työvoimaa. Kuten komission tiedonannossa ”Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle”⁴ todetaan, työvoimapula, jota kuvaa ns. vakanssiaste, kaksinkertaistui vuosina 2015–2021 aloilla, joita pidetään vihreän siirtymän kannalta keskeisinä, ja vihreän siirtymän teknisen osaamisen kysyntä on kasvussa. Vihreitä taitoja sekä työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutusta tarvitaan kiireellisesti, jotta voidaan siirtyä nykyaikaiseen, resurssitehokkaaseen ja kilpailukykyiseen talouteen. Perus- ja jatkokoulutusta sekä virallista ja epävirallista koulutusta koskevat politiikat ja investoinnit, joilla pyritään vihreässä siirtymässä tarvittaviin taitoihin ja osaamiseen, ovat avainasemassa Euroopan tulevan selviytymiskyvyn ja vaurauden kannalta.
6. Ammatillinen koulutus, korkea-asteen koulutus ja aikuiskoulutus ovat keskeisessä roolissa, kun vastataan tarpeeseen torjua ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen, pysäyttää luontokato ja kääntää sen suunta sekä toteuttaa vihreä siirtymä antamalla nuorille ja aikuisille taidot ja osaaminen, joita he tarvitsevat menestyäkseen kehittyvillä työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa, ja edistämällä vihreiden ratkaisujen kehittämistä teknologisten ja sosiaalisten innovaatioiden avulla. Ammatillisen koulutuksen sekä korkea-asteen koulutuksen panosta vihreään siirtymään ja kestäväan kehitykseen voidaan vahvistaa tekemällä valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä esimerkiksi Eurooppalaiset yliopistot -allianssien ja ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen kautta.
7. Kun ammatillisen koulutuksen sekä korkea-asteen koulutuksen järjestelmillä vastataan erityyppisten oppijoiden ja työmarkkinoiden tarpeisiin, niillä voidaan edistää työllistettävyyttä, sosiaalista osallisuutta, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja sukupuolten tasa-arvoa, helpottaa uudelleen- ja täydennyskoulutusta, myös joustavien ja ketterien elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien avulla, sekä lisätä ammattitaitoisten työntekijöiden määrää. Tässä yhteydessä ja kansallisista olosuhteista riippuen aikuiskoulutuksella voidaan myös lisätä aikuisten osallistumista koulutukseen kaikissa työelämän vaiheissa vihreää siirtymää koskevien täydennys- ja uudelleen koulutustarpeiden mukaisesti.

⁴ COM(2023) 62 final.

ON YHTÄ MIELTÄ SEURAAVASTA:

1. Ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen mukauttaminen vihreän siirtymän tukemiseksi edellyttää nykyisten ja tulevien osaamistarpeiden kartoittamista, myös uusien toimenkuvauksien ja osaamiskokonaisuuksien, ammatillisten tarpeiden ja osaamisvajaiden tunnistamista. On olennaisen tärkeää, että (sekä julkiset että yksityiset) koulutuksen järjestäjät, viranomaiset, tutkimusorganisaatiot, työvoimapalvelut, työmarkkinaosapuolet, yritykset ja muut asiaankuuluvat sidosryhmät tekevät yhteistyötä sekä kansallisella että alueellisella tasolla, jotta voidaan tunnistaa nämä työmarkkinoiden uudet osaamistarpeet. Lisäksi seuraamalla oppijoiden siirtymistä työmarkkinoille, esimerkiksi tutkinnon suorittaneiden jatkosijoittumista, voidaan saada tietoa muun muassa työvoiman ja työpaikkojen kohtaannosta sekä hankittujen taitojen ja osaamisen tarkoituksenmukaisuudesta.
2. Myös osaamista koskevan tietojenhankinnan välineillä voidaan tukea nykyisten ja tulevien osaamistarpeiden tunnistamista. Tässä yhteydessä voidaan eurooppalaisen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokituksen (ESCO)⁵ sisältyvän vihreässä siirtymässä tarvittavan osaamisen luokituksen avulla parantaa yleistä käsitystä siitä, millaista osaamista menestyksenkäs työmarkkinoiden vihreä siirtymä edellyttää, ja esimerkiksi helpottaa oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta EU:ssa. Näillä välineillä voidaan myös auttaa jäsenvaltioita ja koulutuksen järjestäjiä tunnistamaan vihreitä elementtejä, jotka voisivat olla osa ammatillisen koulutuksen tai korkea-asteen tutkintoja ja oppimismahdollisuuksia sekä aikuiskoulutusta.
3. Koska vihreän siirtymän seurauksena toimenkuvaukset muuttuvat ja syntyy uusia ammatteja, on välttämätöntä varmistaa ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen sisällön ajantasaisuus ja tarkoituksenmukaisuus. Ammatillista koulutusta ja korkea-asteen koulutusta olisi tarvittaessa tarkistettava vastaavasti – kunnioittaen täysin oppilaitosten itsemääräämisoikeutta ja akateemista vapautta – siten, että luodaan uusia tutkintoja tai sisällytetään vihreitä taitoja olemassa oleviin tutkintoihin.

⁵ ESCO (European Skills, Competences, Qualifications and Occupations) on eurooppalainen monikielinen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitus.

4. Koulutuksen tarjonnan olisi vastattava tarpeisiin, joita on sekä peruskoulutuksen aloittavilla henkilöillä että niillä henkilöillä, joiden on päivitettävä taitojaan ja osaamistaan voidakseen täyttää senhetkisen työnsä vaatimukset tai siirtyä uuteen työhön ja laajentuville aloille. Sen vuoksi jäsenvaltioiden sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen on tarkasteltava innovatiivisia ja joustavia tapoja tarjota vihreitä taitoja koskevia oppimismahdollisuuksia, mahdollisuuksien mukaan myös STEAM-aineiden aloilla, kehittämällä pieniä ja räätälöityjä oppimismoduuleja, jotka voivat johtaa esimerkiksi pieniin osaamiskokonaisuuksiin. Lisäksi on tarpeen kehittää toisen asteen ja korkea-asteen aikuiskoulutusta muun muassa sellaisten joustavien oppimisväylien avulla, jotka mahdollistavat osaamisen päivittämisen, laajentamisen ja syventämisen. Huomiota olisi kiinnitettävä myös aiempien työsaavutusten ja hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen sekä – kansallisesta kontekstista riippuen – asiaankuuluvien taitojen ja osaamisen sertifiointiin tai akkreditointiin. Vaikka työmarkkinasiirtymiä voidaan edistää harjoittelun ja oppisopimuskoulutuksen kaltaisen työssäoppimisen kautta, merkityksellisen työpaikan löytäminen voi olla haastavaa nopeasti kehittyvillä teollisuudenaloilla sekä yrityksistä, joiden on oltava valmiita sopeutumaan uusiin olosuhteisiin. Siksi tarvitaan vaihtoehtoisia tapoja tarjota oppimismahdollisuuksia työympäristöissä, jotta oppijat voivat hankkia uusia vihreitä taitoja.

5. Ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen opettajilla ja kouluttajilla on ratkaiseva rooli vihreässä siirtymässä, sillä he antavat oppijoille ajantasaisia ammatillisia, teknisiä ja muita taitoja ja osaamista, jotka ovat tarpeen sekä kehittyvillä vihreillä teollisuudenaloilla että nykyisten teollisuudenalojen muuttuviin vaatimuksiin vastaamiseksi. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää kehittää ja päivittää edelleen opettajien, kouluttajien ja henkilöstön tietoja, taitoja ja osaamista tukemalla jatkuvan ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia, arvostamalla osallistumista koulutustoimintaan, jonka keskiössä ovat vihreässä siirtymässä tarvittavat taidot ja osaaminen urapoluilla, ja edistämällä yhteistyötä ja vertaisoppimista ammatillisen koulutuksen järjestäjien, korkeakoulujen, tutkimusorganisaatioiden, yritysten ja muiden sidosryhmien välillä. Lisäksi tämän kehityksen vahvistamisen ja tukemisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, että koulutusorganisaatioissa osoitetaan johtajuutta.
6. Tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, jotta nuoria ja aikuisia voidaan houkutella mukaan vihreiden taitojen oppimismahdollisuuksiin heidän sukupuolestaan ja sosioekonomisesta taustastaan riippumatta, myös maaseutualueilta ja syrjäisiltä alueilta, kuten EU:n syrjäisimmiltä alueilta. Tarvittaessa olisi myös – kunnioittaen täysin oppilaitosten itsemääräämisoikeutta ja akateemista vapautta – poistettava kaiken tyypiseen oppimiseen liittyvät olemassa olevat esteet, kuten sellaiset, jotka liittyvät liikkuvuuteen, esteettömyyteen, sukupuolten eriarvoisuuteen ja stereotypioihin, ohjaukseen, tiedotukseen, henkilökohtaiseen taloudelliseen tukeen, oppijoiden tukipalveluihin ja aiemman oppimisen tunnustamiseen. Sekä naisten että miesten osallistumista olisi kannustettava ja tuettava samassa määrin tehokkailla elinikäisen ohjauksen järjestelmillä. Lisäksi opinto-ohjaajille ja muille alan ammattilaisille olisi tarjottava perus- ja jatkokoulutusta.

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA ottamaan edellä mainitut seikat huomioon kunnioittaen oppilaitosten itsemääräämisoikeutta ja akateemista vapautta sekä kansallisten olosuhteiden mukaisesti, kun ne

1. kehittävät edelleen avaintaitoja ja kestävyystaitoja osana elinikäistä oppimista, jo nuoresta iästä lähtien, koulutus- ja oppimisväylien kaikilla tasoilla ja kaikissa tyypeissä⁶;
2. kehittävät sellaisia ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen järjestelmiä ja koulutustarjontaa, joita vihreä siirtymä edellyttää, sekä aikuiskoulutusta, esimerkiksi pienten osaamiskokonaisuuksien avulla;
3. tuovat yhteen koulutuksen järjestäjiä, tutkimusorganisaatioita, työnantajia, työmarkkinaosapuolia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä määrittämään yhdessä vihreän siirtymän edellyttämiä uudelleen- ja täydennyskoulutustarpeita, mukaan lukien julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö;
4. antavat ammatillisen koulutuksen järjestäjille, korkeakouluille ja aikuiskoulutusorganisaatioille tukea ja kannustusta vihreää siirtymää koskevien oppimismahdollisuuksien kehittämisessä ja tarjoamisessa, mukaan lukien oppimismahdollisuudet STEAM-aineissa;
5. tukevat opettajia, kouluttajia, henkilöstöä, oppimiseen ja opiskeluun liittyvän ohjauksen ammattilaisia ja johtajia sellaisten tietojen, taitojen ja osaamisen hankkimisessa ja päivittämisessä, joita tarvitaan vihreän siirtymän ja kestävä kehityksen vauhdittamiseksi, edistämällä peruskoulutusta ja jatkuvaa ammatillista kehittymistä;

⁶ Vihreää siirtymää ja kestävä kehitystä koskevasta oppimisesta 16. kesäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen ja elinikäisen oppimisen avaintaidoista 22. toukokuuta 2018 annetun neuvoston suosituksen (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1) mukaisesti.

6. kannustavat yksilöitä osallistumaan sekä virallisen että epävirallisen koulutuksen oppimis-, täydennys- tai uudelleen koulutusmahdollisuuksiin ja vihreään siirtymään liittyvään liikkuvuuteen ja tukevat heitä tässä yhteydessä;
7. hyödyntävät saatavilla olevia EU:n ja kansallisia välineitä ja rahoitusohjelmia, joita ovat muun muassa Erasmus+ ja ESR+, jotta voidaan tukea vihreässä siirtymässä tarvittavia taitoja ja osaamista, mukaan lukien hyvien käytäntöjen jakaminen ja vertaisoppimistoimet.

KEHOTTA A KOMISSIOTA ottamaan nämä päätelmät huomioon toissijaisuusperiaatetta noudattaen ja kansallisten olosuhteiden mukaisesti, kun se

1. edistää vihreässä siirtymässä tarvittavia taitoja ja osaamista koskevaa vastavuoroista oppimista ja hyvien käytäntöjen jakamista jäsenvaltioiden, työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, tutkimusorganisaatioiden, teollisuudenalojen ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kesken;
2. tukee vihreässä siirtymässä tarvittavia taitoja ja osaamista koskevaa ylikansallista yhteistyötä ja hyvien käytäntöjen jakamista, mukaan lukien Erasmus+ -ohjelman opiskelija- ja henkilöstövaihdot sekä oppilaitosten välinen yhteistyö, esimerkiksi Eurooppalaiset yliopistot -allianssien ja ammatillisen koulutuksen huippuyksikköjen kautta;
3. tuo yhteen koulutuksen järjestäjiä, teollisuuden ekosysteemejä, työmarkkinaosapuolia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, myös alueellisella ja paikallisella tasolla, osaamissopimuksen kautta määrittämään yhdessä vihreään siirtymään liittyviä uudelleen- ja täydennyskoulutustarpeita;
4. kehittää edelleen tietopohjaa vihreässä siirtymässä tarvittavista taidoista ja osaamisesta tekemällä yhteistyötä Cedefopin ja muiden asiaankuuluvien organisaatioiden kanssa ilman, että jäsenvaltioita varten luodaan uusia raportointivelvoitteita tai muita lisärasitteita;

5. jatkaa yhdessä indikaattoreita ja vertailuarvoja käsittelevän pysyvän työryhmän kanssa pyrkimyksiä kehittää mahdollisia indikaattoreita tai EU:n tason tavoitteita kestävyiden alalla, mukaan lukien koulutusjärjestelmien vihertäminen;
 6. edistää edelleen olemassa olevia EU:n välineitä ja ohjelmia vihreässä siirtymässä tarvittavien taitojen ja osaamisen tukemiseksi tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa;
 7. valmistelee ja toteuttaa aloitteita, joiden tarkoituksena on parantaa Euroopan kilpailukykyä ja tulevaa valmiutta sekä tukea jäsenvaltioita vihreän siirtymän toteuttamisessa menestyksekkäästi koulutusalailla ja koulutustoimien avulla.
-

Poliittinen tausta

1. Neuvoston suositus, annettu 22 päivänä toukokuuta 2018, elinikäisen oppimisen avaintaidoista, EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1.
2. Neuvoston suositus, annettu 24 päivänä marraskuuta 2020, kestävästä kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta, EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1.
3. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.
4. Neuvoston päätöslauselma uudesta eurooppalaisesta aikuiskoulutusohjelmasta 2021–2030, EUVL C 504, 14.12.2021, s. 9.
5. Neuvoston suositus, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2022, siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakoulu-yhteistyön tukemiseksi, EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1.
6. Neuvoston päätelmät eurooppalaisesta strategiasta korkeakoulujen aseman vahvistamiseksi Euroopan tulevaisuutta silmällä pitäen, EUVL C 167, 21.4.2022, s. 9.
7. Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastonutraaliuteen, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 35.
8. Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistyvyyden tukemiseksi, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10.
9. Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, henkilökohtaisista oppimistileistä, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 26.
10. Neuvoston suositus annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022, vihreää siirtymää ja kestävästä kehitystä koskevasta oppimisesta, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 1.